

การท่องเที่ยวงานผลไม้หวานอร่อย

องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา

ในอดีตตำบลเกาะยอมีการจัดงานทำบุญตลาด ซึ่งเป็นการนำผลไม้ต่างๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่มาจำหน่ายในบริเวณงาน ซึ่งทำให้การจัดงานได้รับความสนใจจากคนในตำบลและตำบลใกล้เคียง เป็นผลให้สภาวัฒนธรรมประจำตำบลเกาะยอ เกษตรอำเภอเมืองสงขลา ชมรมเกษตรกรประจำตำบลเกาะยอ และทางองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอได้นำแนวคิดการจัดงานนี้ เป็นแนวทางในการค้นหาความได้เปรียบของพื้นที่ ในการมาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่น กล่าวคือ เนื่องจากในตำบลเกาะยอมีศิลปะโบราณวัตถุที่ค้นพบในภาคใต้ วัฒนธรรมประเพณีของชาวใต้ รวมทั้งมีผลไม้ในพื้นที่ที่มีชื่อเสียง เช่น จำปาตะ ละมุด ทุเรียนพื้นบ้าน ตลอดจนผ้าทอเกาะยอ ผู้บริหาร อบต.เกาะยอเล็งเห็นถึงศักยภาพของชุมชนที่เหมาะสมแก่การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

วิถีใหม่

ปี 2543 อบต.เกาะยอจัด "การท่องเที่ยวงานผลไม้หวานอาหารอร่อย" ขึ้น เพื่อนำผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตรของคนในชุมชนมาจัดแสดงและจำหน่ายสินค้าในงานประจำปีของเกาะยอ และเป็นการส่งเสริมให้มีการสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นเพิ่มขึ้น

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. อบต.เกาะยอกำหนดระเบียบการแต่งตั้งคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ดำเนินการ จำนวน 45 คน ประกอบด้วย นายกอบต. ปลัดอบต. สมาชิกสภาอบต. 18 คน เจ้าหน้าที่อบต. 15 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน ซึ่งจัดแบ่งเป็นฝ่ายต่างๆ อย่างชัดเจน โดยประกอบด้วย ฝ่ายอำนวยการ 15 คน ฝ่ายสถานที่ 10 คน ฝ่ายการแสดง 10 คน ฝ่ายการเงิน 5 คน ฝ่ายประสานงาน 5 คน เพื่อทำหน้าที่ในการจัดงานท่องเที่ยวผลไม้หวานอร่อย ตั้งแต่ การจัดเตรียมสถานที่ การจัดการแสดง และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ประกอบการร้านค้าที่จะนำสินค้ามาจำหน่าย และมีการแต่งตั้งที่ปรึกษา 10 คน ประกอบด้วย นักการเมืองท้องถิ่น ผู้อำนวยการโรงเรียน นายอำเภอ สมาชิก อบจ.

2. กลุ่มอาชีพต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เกิดกระบวนการเรียนรู้ แก้ไขปัญหา และสร้างความเข้มแข็งภายในกลุ่ม ตลอดจนมีการประสานงาน สร้างความร่วมมือกันระหว่างกลุ่ม ซึ่งเป็นกระบวนการในการสร้างชุมชนให้มีประสิทธิภาพและสามารถพึ่งพาตนเองได้

3. เมื่อมีการจัดประเพณีฯ นี้แล้ว ทำให้กลุ่มอาชีพต่างๆ เป็นที่รู้จักจากบุคคลภายนอกมากขึ้น ส่งผลให้เกิดเครือข่ายในการดำเนินธุรกิจ กล่าวคือ มีการติดต่อสั่งซื้อผลิตภัณฑ์พื้นบ้านเพิ่มมากขึ้น ชมรมเกษตร (สวนสมรม) และกลุ่มอาชีพต่างๆ ในพื้นที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว

4. การจัดศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรเกาะยอ ซึ่งดำเนินงานโดยชาวบ้านในพื้นที่เป็นผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่นำมาจำหน่าย และการจัดให้สวนสมรมเป็นส่วนให้ความรู้ในเรื่องของการปลูกพืชหลายชนิดในพื้นที่ เมื่อมีการส่งเสริมการให้ความรู้โดยมีหน่วยงานและสถาบันการศึกษาหลายแห่งเข้ามาศึกษาดูงาน ตลอดจนในพื้นที่มีศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านและสถาบันทักษิณคดีศึกษา ซึ่งก่อตั้งมาก่อนแล้วและถือได้ว่าเป็นแหล่งความรู้ที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีของชาวนี้นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประกอบกับมีศิลปะโบราณวัตถุที่ค้นพบใน

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2547

อำเภอ: เมืองสงขลา

จังหวัด: สงขลา

ประชากร: 4,225 คน

พื้นที่: 15 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

ภาคใต้ ตลอดจนอาชีพดั้งเดิมที่สร้างรายได้และถือเป็นเอกลักษณ์ของเกาะยอ คือ การทอผ้า ซึ่งผ้าทอเกาะยอถือได้ว่าสร้างชื่อเสียงให้คนในท้องถิ่นอื่นได้รู้จักเกาะยอเพิ่มมากขึ้น

5. อบต.เกาะยอกำหนดค่าเช่าพื้นที่ตั้งร้านค้า ซึ่งการคำนวณค่าเช่าจะขึ้นอยู่กับขนาดของร้านค้า โดยเฉลี่ยแล้วค่าเช่าอยู่ที่ 1,500 บาทต่อปล๊อตต่อการจัดงาน 1 ครั้ง

การระดมทรัพยากร

เงินสนับสนุนโครงการ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวงานผลไม้หวานอาหารอร่อยได้รับการสนับสนุนจาก

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา จำนวน 100,000 บาท
2. บริษัทหาดทิพย์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทบุญรอด บริวเวอรี่ จำกัด จำนวน 150,000 บาท
3. อบต. จำนวน 150,000 บาท
ซึ่งเงินสนับสนุนทั้งหมดใช้สำหรับ
 - ค่าใช้จ่ายในพิธีเปิด-ปิดงาน เป็นเงิน 1,000 บาท
 - ค่าอาหารและเครื่องดื่ม 26,000 บาท
 - ค่าเงินรางวัลการประกวดประเภทต่างๆ 97,000 บาท
 - ค่าผ้าทอเกาะยอสำหรับตอบแทนพิธีกรและผู้แสดง 9,625 บาท
 - ค่าประชาสัมพันธ์ 23,500 บาท
 - ค่าตกแต่งสถานที่ 5,000 บาท
 - ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน 237,875 บาท

อุปกรณ์/เครื่องมือ

1. เครื่องเสียง จำนวน 1 ชุด
2. เวที 1 เวที

บุคลากร

1. เจ้าหน้าที่อบต.เกาะยอ จำนวน 14 คน
2. คณะกรรมการโครงการ 20 คน

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
พฤษภาคม 2543	-เสนอแนวคิดการจัดงานต่อคณะกรรมการบริหาร	-อบต.เกาะยอ
มิถุนายน 2543	-ประชุม ปรึกษาผู้สนับสนุนการจัดงาน โดยมีการเรียกประชุมทั้งในส่วนของผู้ที่จะให้การสนับสนุนในส่วนของงบประมาณในการดำเนินการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชมรม ทั้งชมรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อร่วมปรึกษาหารือ	-อบต.เกาะยอ/ผู้นำชุมชน/ผู้ใหญ่บ้าน/ประธานชมรม/ชมรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่
ปลาย มิถุนายน 2543	-ประชุมปรึกษาในรายละเอียดของการจัดงานว่าจะมีรูปแบบงานอย่างไร ใครมีหน้าที่รับผิดชอบในส่วนใดบ้าง	-อบต.เกาะยอ
	-เสนอโครงการกับสภาอบต.เกาะยอ /องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เพื่อพิจารณาอนุมัติ -ทำหนังสือเกี่ยวกับรายละเอียดโครงการฯ เพื่อขอรับการสนับสนุนจากบริษัท หาดทิพย์ จำกัด มหาชน และบริษัทบุญรอด บริวเวอรี่ จำกัด -กำหนดระเบียบการแต่งตั้งคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ดำเนินการ ซึ่งจะจัดแบ่งเป็นฝ่ายต่างๆ อย่างชัดเจน	-อบต.เกาะยอ/ บริษัท หาดทิพย์ จำกัด มหาชน /บริษัทบุญรอด บริวเวอรี่ จำกัด/คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ดำเนินการ/การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย / สำนักงานภาคใต้เขต 1

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
	-ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้เขต 1 ในการขอความร่วมมือประชาสัมพันธ์งาน ผู้ให้การสนับสนุนทั้งในส่วนของการประชาสัมพันธ์และด้านงบประมาณ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะเข้าร่วมในวันงาน ชมรมผู้ประกอบการร้านอาหาร กลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ เป็นต้น -ประชุมตัวแทนของแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ -ประชาสัมพันธ์การจัดงานให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึงกัน -วางแผนงาน กำหนดสินค้าที่จะจัดจำหน่าย -ดำเนินการตามโครงการ	
1-3 สิงหาคม 2543	-จัดงานประเพณีผลไม้หวานอร่อย	-อบต.เกาะยอ/คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ดำเนินการ
ปลาย สิงหาคม 2543	-ประเมินผลการจัดงาน	-อบต.เกาะยอ/คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ดำเนินการ

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร --	-- บทบาทความร่วมมือ --
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้เขต 1 - องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา/บริษัทหาดทิพย์ จำกัดมหาชน/บริษัทบุญรอด บริวเวอรี่ จำกัด	-ช่วยประชาสัมพันธ์งานประเพณีผลไม้หวาน อร่อยเกาะยอ -ให้การสนับสนุนด้านเงินงบประมาณในการใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. ประชาชนในพื้นที่ไม่ทราบถึงศักยภาพความได้เปรียบของพื้นที่ รวมทั้งยังไม่มีผลการผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวภายในตำบลเกาะยอ จึงทำให้อาชีพหลักของคนในชุมชน คือการทำเกษตรกรรมปลูกผลไม้ ทำการประมง และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ค่อนข้างต่ำ

หลังการดำเนินการ

1. เกิดการรวมตัวของกลุ่มต่างๆ ขึ้นในพื้นที่ ส่วนหนึ่งเพื่อเป็นการรวบรวมผลงานของกลุ่มในการนำผลผลิตมาร่วมกันจำหน่าย เช่น กลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหารกว่า 17 ร้าน กลุ่มทอผ้าเกาะยอ

ชมรมชาวสวนผลไม้รวมตัวกันทั้งหมด 5 กลุ่ม และกลุ่มอาชีพต่างๆ โดยในปี 2545 มีร้านค้าเข้ามาจำหน่ายในบริเวณงานประมาณ 100 ร้าน เป็นผู้ประกอบการทั้งภายในตำบลและภายนอกตำบล ซึ่งสร้างรายได้ให้กับทางกลุ่มเฉลี่ยประมาณ 1,500-3,000 บาทต่อวัน ซึ่งมีการจัดประเพณีนี้ทั้งหมด 5 วัน ประมาณการได้ว่ารายได้เฉลี่ยต่อกลุ่มฯ ตลอดการจัดเทศกาลฯ เป็นเงิน 7,500-15,000 บาท

2. มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมาร่วมงานไม่น้อยกว่า 10,000 คนต่อครั้ง

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
1. การบริหารจัดการงานประเพณีผลไม้หวาน อาหารอร่อยยังไม่ดีพอ เนื่องจากงานมีขนาดใหญ่ขึ้น	1. มีการเตรียมพร้อม และการวางแผนงานในทุกๆ ด้านตลอดจนคัดเลือกผู้รับผิดชอบหลักในแต่ละฝ่ายที่เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกันจัดงาน
2. บุคลากรในส่วนของอบต.เกาะยอมีจำนวนจำกัด	2. พัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรที่มีอยู่และหาผู้รับผิดชอบหลักที่เข้าใจในงานและร่วมรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในพื้นที่ในการดำเนินงานในการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม และพัฒนาชมรมของตนเองให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งเป็นกระบวนการและการพัฒนาที่ดีในการสร้างชุมชนให้มีประสิทธิภาพและสามารถพึ่งตนเองได้ต่อไปในอนาคต
2. การวางแผนงาน ความพร้อมในการทำงาน และการจัดสรรบุคลากรที่เข้ามารับผิดชอบเป็นสำคัญอย่างมาก

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

เทศกาลผลไม้หวานและอาหารอร่อยเป็นเทศกาลที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปในท้องถิ่นมีการดำเนินงานมาระยะหนึ่ง ซึ่งถือได้ว่าในแต่ละครั้งประสบความสำเร็จในส่วนของงานดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมในงาน โดย อบต.เกาะยอผลักดันให้คนในชุมชนหันมาให้ความสำคัญกับพื้นที่ของตนอาศัยอยู่ และดึงความได้เปรียบของพื้นที่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ งานเทศกาลดังกล่าวจึงได้ถูกกำหนดไว้ในแผนงานที่ของโครงการอย่างต่อเนื่องของ อบต.เกาะยอ ซึ่งคาดว่าจะมีการดำเนินงานเพื่อเป็นการนำเสนอศักยภาพของพื้นที่ให้เป็นที่รู้จักต่อไป

บทเรียน

การส่งเสริมให้คนในชุมชนเห็นถึงศักยภาพ และความได้เปรียบของพื้นที่ ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความผูกพันระหว่างคนในชุมชนกับท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ และจะนำมาสู่การพัฒนาในหลายๆ ด้าน เช่น ในส่วนของกระบวนการคิดริเริ่มในการจัดตั้งรวมกลุ่มตลอดจน การเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการทำงาน

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

แนวความคิดนี้ทาง อบต.เกาะยอพร้อมที่จะถ่ายทอดไปยังหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ซึ่งต้องการพัฒนาชุมชน โดยต้องคำนึงถึงศักยภาพของท้องถิ่น และการนำสิ่งนั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น ในตำบลเกาะยอมีศิลปะโบราณวัตถุที่ค้นพบในภาคใต้ วัฒนธรรมประเพณีของชาวใต้ รวมทั้งมีผลไม้ในพื้นที่ที่มีชื่อเสียง เช่น จำปาตะ ละมุด ทุเรียนพื้นบ้าน ตลอดจนผ้าทอเกาะยอ ซึ่งเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ตลอดจนศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งผู้นำต้องมีความเข้มแข็งเอา
จริงเอาจังและเน้นการมีส่วนร่วม

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายสมปอง สุนทะโก
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ
ที่อยู่ : หมู่ที่ 5 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
โทรศัพท์ : (074) 450-433

ชื่อ-นามสกุล : นายรุ่งโรจน์ เรืองรุ่ง
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ
ที่อยู่ : หมู่ที่ 5 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
โทรศัพท์ : (074) 450-433, (074) 396-156, (01)599-2872

ชื่อ-นามสกุล : นางเพ็ญผกา ปะติสุวรรณ
ตำแหน่ง : เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ
ที่อยู่ : หมู่ที่ 5 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
โทรศัพท์ : (074) 450-433

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2543

ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	หมู่ที่ 5 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000
ขนาดพื้นที่	15 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่ายทั้งสิ้น	2,428,618 บาท (งบประมาณปี 2543)
งบประมาณรายได้ทั้งสิ้น	2,428,618 บาท (งบประมาณปี 2543)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	8 คน ทั้งหมด 3 คน พนักงานท้องถิ่น 5 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	4,000 คน
จำนวนครัวเรือน	1,050 ครัวเรือน
ประชากรแฝง	250 คน
รายได้เฉลี่ยประชากร	66,000 บาท
ลักษณะของเมืองและวิถีชีวิตประชาคม	เกาะยอเป็นเกาะเล็กๆ ที่ตั้งอยู่ตอนล่างของทะเลสาบสงขลา มีดินและน้ำอุดมสมบูรณ์ ชาวเกาะยอดั้งเดิมประกอบอาชีพหลักในการทำสวนผลไม้จนได้ชื่อว่า เป็นแหล่งผลไม้ที่สำคัญของจังหวัดสงขลา เช่น จำปาตะ ละมุด และทุเรียน ซึ่งสามารถหาซื้อได้ที่ตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านและสินค้าเกษตรบนเกาะ ขณะเดียวกันบริเวณพื้นที่ห่างจากเขตเมืองสงขลา ซึ่งสามารถสะท้อนสภาพชีวิตชาวสวนบนพื้นที่เกาะที่มีการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่ายอย่างไรก็ตาม คนรุ่นใหม่ที่เคยโตขึ้นมีแนวโน้มที่จะย้ายถิ่นฐานไปประกอบอาชีพที่อื่น นอกจากนี้มีการสร้างสะพานดินสู่ลานนท์เชื่อมเกาะยอกับแผ่นดิน วิถีชีวิตของชาวเกาะยอเริ่มเปลี่ยนไป ธุรกิจหนึ่งที่เข้ามาแทนที่ คือ การเปิดร้านอาหารริมทะเล ทำให้ชาวเกาะยอมีรายได้เพิ่มขึ้น ในปัจจุบันศักยภาพของเกาะยอมีความโดดเด่น ทั้งในส่วนของสภาพพื้นที่และสภาพภูมิทัศน์ที่สวยงาม ประกอบกับมีศิลปโบราณวัตถุที่ค้นพบในภาคใต้ และสิ่งของใช้ในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีของชาวใต้ ตลอดจนอาชีพดั้งเดิมที่สร้างรายได้และถือเป็นเอกลักษณ์อีกอย่างที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี คือ การทอผ้า ซึ่งผ้าทอเกาะยอถือได้ว่าสร้างชื่อเสียงให้คนในท้องถิ่นอื่นได้รู้จักเกาะยอเพิ่มขึ้น